

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1

ORIËNTERING

1.1	Probleemstelling.....	1
1.2	Doelstellings.....	5
1.3	Belang van die studie.....	5
1.4	Begripsverheldering	6
1.5	Afbakening van die studie	13
1.6	Navorsingsontwerp en metodologie	14
1.7	Uiteensetting	15

UNIVERSITY
JOHANNESBURG

HOOFSTUK 2

'N UITEENSETTING VAN AFRIKAANSE HOOFWERKWOORDE IN ALFABETIESE ORDE

2.1	Inleiding.....	16
2.2	Werkwoordsoorte in die literatuur.....	16
2.3	Hoofwerkwoordkategorieë uit die literatuur	20
2.3.1	Aktiwiteitswerkwoorde.....	20
2.3.2	Aspektuele werkwoorde	20
2.3.3	Assisterende werkwoorde.....	21
2.3.4	Bewerkingswerkwoorde	22
2.3.5	Deeltjiewerkwoorde	22

Inhoudsopgawe

2.3.6	Deiktiese werkwoorde.....	24
2.3.7	Dinamiese werkwoorde	25
2.3.8	Duratiewe werkwoorde	25
2.3.9	Ervaringswerkwoorde	26
2.3.10	Feitelike werkwoorde	26
2.3.11	Finiete werkwoorde	27
2.3.12	Gemerkte werkwoorde.....	28
2.3.13	Handelingswerkwoorde	28
2.3.14	Hortatiewe werkwoorde	29
2.3.15	Instrumentwerkwoorde.....	29
2.3.16	Iteratiewe werkwoorde.....	30
2.3.17	Kinetiese werkwoorde.....	31
2.3.18	Kommunikasiewerkwoorde.....	31
2.3.19	Komplementwerkwoord	32
2.3.20	Kondukteurswerkwoorde	32
2.3.21	Koppelwerkwoorde	33
2.3.22	Kousatiewe werkwoorde.....	35
2.3.23	Leë werkwoorde	36
2.3.24	Maatwerkwoorde	38
2.3.25	Materiewerkwoorde	39
2.3.26	Matrikswerkwoorde.....	39
2.3.27	Mediale werkwoorde	40
2.3.28	Momentane werkwoorde	41
2.3.29	Niefitelike oorganklike werkwoorde	42
2.3.30	Objektiewe werkwoorde.....	43
2.3.31	Omskrywingswerkwoorde	43
2.3.32	Ongemerkte werkwoorde.....	44
2.3.33	Onoorganklike werkwoorde.....	44
2.3.34	Onpersoonlike werkwoorde	45
2.3.35	Oorganklike werkwoorde.....	46
2.3.36	Passiefwerkwoorde.....	47
2.3.37	Perfektiewe werkwoorde.....	47
2.3.38	Performatiewe werkwoorde	48
2.3.39	Plekwerkwoorde	49
2.3.40	Prestasiewerkwoorde	49
2.3.41	Privaatwerkwoorde	50
2.3.42	Proseswerkwoorde	51
2.3.43	Refleksiewe werkwoorde	51
2.3.44	Selfstandige werkwoorde.....	52
2.3.45	Sentrale werkwoorde	53
2.3.46	Sintuiglike werkwoorde	53
2.3.47	Skeppingswerkwoorde.....	54
2.3.48	Statiese werkwoorde	55

2.3.49	Subjektiewe werkwoorde	56
2.3.50	Unieke werkwoorde	57
2.3.51	Veranderingswerkwoorde	57
2.3.52	Verbale hendiadiskonstruksies	58
2.3.53	Verbruikswerkwoorde	59
2.3.54	Verdeelde en simplekse werkwoorde.....	60
2.3.55	Voorsetselwerkwoorde	61
2.3.56	Waarnemingswerkwoorde	64
2.3.57	Wederkerige werkwoorde	65
2.3.58	Werkwoorde van beweging.....	65
2.3.59	Werkwoorde van posisie.....	65
2.3.60	Werkwoorde van weersgesteldheid	68
2.4	Samevatting	69

HOOFSTUK 3

KATEGORISERINGSBENADERINGS

3.1	Inleiding.....	71
3.2	Die klassieke kategoriseringsteorie.....	71
3.3	Die prototipe-benadering tot kategorisering	74
3.3.1	Beter en swakker voorbeelde van kategorielede	75
3.3.2	Die negering van menslike kognisie.....	77
3.4	Beeldskematisering.....	77
3.4.1	Kragbeeldskemas	78
3.4.2	Die houerbeeldskema	79
3.4.3	Die skakelbeeldskema	80
3.4.4	Oorsprong-roete-eindbestemming	81
3.4.5	Ruimtelike-oriëntasieskemas	81
3.4.6	Die deel-geheelskema	82
3.5	Metaforiese oordrag as kognitiewe struktureringsbeginsel.....	83
3.5.1	Die oorlogsmetafoor.....	83

3.5.2	Instrument as metgesel-metafoor	84
3.5.3	"Meer vorm is meer inhoud"-metafoor	85
3.5.4	Argumente/teorieë is geboue.....	86
3.5.5	Tyd is 'n bewegende objek.....	86
3.5.6	Tyd is geld.	86
3.5.7	Meer is op; minder is af.....	86
3.5.8	Lewe is op; dood is af.	86
3.5.9	Liefde is 'n plant.	86
3.6	Sintese	87

HOOFSTUK 4

'N SEMANTIESE BEGRONDING VAN AFRIKAANSE HOOFWERKWOORDKATEGORIEË

4.1	Inleiding.....	90
4.2	Werkwoorde van weersgesteldheid.....	91
4.2.1	Betekeniskomponent	91
4.2.2	Sintaktiese perspektief.....	92
4.3	Deiktiese werkwoorde	93
4.3.1	Kom en gaan as deiktiese werkwoorde	94
4.3.2	Bring en neem as deiktiese werkwoorde	95
4.4	Statiese werkwoorde	96
4.5	Dinamiese werkwoorde	97
4.6	Subjektiewe/ervaringswerkwoorde en objektiewe/feitelike werkwoorde.....	98
4.7	Sintuiglike werkwoorde.....	99
4.7.1	Betekeniskomponent	99
4.7.2	Sintaktiese kenmerke.....	102
4.8	Performatiewe werkwoorde.....	104
4.8.1	Betekeniskomponent	104

Inhoudsopgawe

4.8.2	Performatiewe en dieptestrukture	105
4.8.3	Performatiewe en konstantiewe	107
4.8.4	Die wasige grense van performatiewe	107
4.8.5	Sintaktiese kenmerke.....	108
4.9	Werkwoorde van bewegings/bewegingswerkwoorde	111
4.10	Kinetiese werkwoorde	113
4.10.1	Betekeniskomponent	113
4.10.2	Kinetiese werkwoorde as oorsprong-roete-eindbestemming- strukture.....	115
4.11	Verbruikswerkwoorde.....	115
4.12	Handelingswerkwoorde	116
4.13	Hortatiewe werkwoorde.....	117
4.13.1	Betekeniskomponent	117
4.13.2	Sintaktiese kenmerke.....	118
4.14	Laat -konstruksies.....	119
4.15	Laat kom -konstruksies	121
4.16	Kom haal -konstruksies	121
4.17	Gaan haal -konstruksies.....	121
4.18	Werkwoordelike kom aange-/uitge-/opge -konstruksies	122
4.19	Kommunikasiewerkwoorde	122
4.20	Kousatiewe werkwoorde	124
4.21	Leë werkwoorde.....	126
4.21.1	Doen	127
4.21.2	Maak.....	128
4.21.3	Dra	128
4.21.4	Gebruik	129
4.21.5	Gee	129
4.21.6	Hou	130
4.21.7	Kry	130
4.21.8	Neem	130

4.22	Prestasiewerkwoorde en momentane werkwoorde.....	132
4.22.1	Prestasiewerkwoorde semanties beskou.....	132
4.22.2	Momentane werkwoorde semantiese beskou.....	133
4.22.3	Prestasiewerkwoorde en oorganklikheid.....	134
4.23	Privaatwerkwoorde.....	135
4.24	Proseswerkwoorde.....	135
4.25	Materiewerkwoorde.....	137
4.26	Implikasies van kategorie-oorvleueling	137

HOOFSTUK 5

'N SINTAKTIESE BEGRONDING VAN AFRIKAANSE HOOFWERKWOORDKATEGORIEË

5.1	Inleiding.....	143
5.2	Assisterende werkwoorde	143
5.3	Die werkwoord laat as assisterende werkwoord	148
5.4	Verdere assisterende werkwoordkonstruksies	152
5.5	Laat as hoofwerkwoord.....	152
5.6	Laat as medewerkwoord.....	153
5.7	Passiefwerkwoorde	153
5.8	Omskrywingswerkwoorde	154
5.8.1	Omskrywingswerkwoorde as 'n subklas assisterende werkwoorde	155
5.8.2	Die verwantskap tussen omskrywingswerkwoorde en kopulakonstruksies	156

Inhoudsopgawe

5.8.3	Die verwantskap tussen omskrywingswerkwoorde en medewerkwoorde	157
5.9	Die uitrygproses	157
5.10	Spilwerkwoorde/finiete werkwoorde en verbindwerkwoorde	161
5.10.1	Die spilposisie	161
5.10.2	Die finiete werkwoord en die spilposisie	162
5.10.3	Die verbindwerkwoord en die spilposisie	162
5.11	Gemerkte en ongemerkte werkwoorde	164
5.12	Verbonde werkwoorde	165
5.13	Mediale werkwoorde	166
5.14	Komplementwerkwoorde, handelingswerkwoorde en bewerkingswerkwoorde.....	167
5.14.1	Die verband tussen komplementwerkwoorde en performatiewe werkwoorde	169
5.14.2	Performatiewe en substansiekomplemente	169
5.14.3	Die hoofklasse komplemente.....	170
5.15	Objektiewe (feitelike) werkwoorde teenoor subjektiewe (niefeitelike) werkwoorde.....	170
5.16	Kondukteurswerkwoorde.....	171
5.17	Deeltjiewerkwoorde.....	172
5.18	Verbale hendiadiskonstruksies.....	174
5.18.1	Twee werkwoorde met gelyke waarde wat met en verbind	174
5.18.2	Woordvolgorde by verbale hendiadiskonstruksies	175
5.18.3	Die tweede lid van verbale hendiadiskonstruksies.....	175
5.18.4	Die optrede van het in verbale hendiadiskonstruksies.....	175
5.19	Korrelerende werkwoorde.....	176

5.19.1	Oorganklike werkwoord + direkte voorwerp: korrelerende werkwoorde	176
5.19.2	Die stylvlak van korrelerende werkwoorde.....	177
5.19.3	Die voordele van verdeelde werkwoordkonstruksies	177
5.20	Mutatiewe werkwoorde	178
5.21	Onpersoonlike werkwoorde.....	179
5.22	Wederkerige werkwoorde	180
5.23	Samevatting en sintese.....	180

HOOFSTUK 6

SLOTBESKOUIING

6.1	Inleiding.....	182
6.2	Opsomming van die navorsingsbevindings	182
6.2.1	Semantiese kategorisering lei tot 'n onoorsigtelike, oop versameling kategorieë.	183
6.2.2	Semantiese kategorisering lei tot kategorie-oorvleueling.....	184
6.2.3	Sintaktiese kategorisering is 'n gereduseerde, sistematiese sisteem en moet as vertrekpunt dien.	184
6.2.4	Die tradisionele en die prototipe-kategoriseringsbenaderings sluit mekaar nie uit nie, maar vul mekaar aan.....	185
6.3	Beperkinge van die studie	186
6.3.1	Die groot aantal werkwoordkategorieë.....	186
6.3.2	Die beperkte aantal kategoriseringsbenaderings	187
6.4	Aanbevelings.....	187

6.5 Sintese	187
-------------------	-----

TABELLE

Hoofstuk 1

1.1 'n Alfabetiese lys werkwoordkategorieë uit die navorsingsliteratuur	3
1.2 Navorsingsontwerp en metodologie	14
1.3 Uiteensetting van die studie	15

Hoofstuk 2

2.1 Subjektiewe/Ervaringswerkwoorde met 'n voorwerpsvoornaamwoord ...	27
2.2 Subjektiewe werkwoorde met 'n perspektiwiese voorsetselgroep	27
2.3 Werkwoorde met die kenmerk [+staties] en [-staties].....	29
2.4 Die matriks- en die ingebedde sin	39
2.5 Verskillende werkwoordklasse in die matrikssin.....	40
2.6 Niefiteitlike werkwoorde en die voorlopige voorwerp dit	42
2.7 Koppelwerkwoorde en omskrywings- of passiefwerkwoorde	43
2.8 Aktiewe en passiewe konstruksies	48
2.9 Aksielose kognisie en aksielose persepsiewerkwoorde	50
2.10 Statiese en veranderingswerkwoorde	58
2.11 Saamgestelde predikate met korrelerende en simplekse werkwoorde.....	61
2.12 Voorsetselwerkwoorde en die vaste voorsetsel	63

Hoofstuk 3

- 3.1 Kragelemente binne kragbeeldskemas 78
- 3.2 Kragdinamiese werkwoorde 78

Hoofstuk 4

- 4.1 Werkwoorde van weersgesteldheid..... 92
- 4.2 Positiewe en negatiewe deiktiese uitings 95
- 4.3 Statiese en dinamiese werkwoorde..... 98
- 4.4 Objektiewe en subjektiewe werkwoorde..... 98
- 4.5 Sintuiglike werkwoorde..... 101
- 4.6 Hortatiewe konstruksies 118
- 4.7 Die verwantskap tussen leë werkwoorde en ander werkwoord-
kategorieë 131
- 4.8 Tipes werkwoorde wat op sekondêre vlak gekategoriseer sou kon
word 138

Hoofstuk 5

- 5.1 Werkwoordelike kategorieë waarbinne **laat** optree 150
- 5.2 Die verwantskap tussen omskrywingskonstruksies en
kopulakonstruksies..... 156
- 5.3 Gemerkte en ongemerkte werkwoordpatrone 165
- 5.4 Die Nederlandse werkwoordvolgorde teenoor die Afrikaanse
werkwoordvolgorde 166
- 5.5 Die onderskeid tussen die kondukteurswerkwoordverskynsel en
natuurlike taalgebruik 172
- 5.6 Saamgestelde predikate en simplekse werkwoorde..... 176
- 5.7 Oorganklike werkwoorde + direkte voorwerpe lei tot korrelerende
werkwoorde..... 177
- 5.8 Verdeelde werkwoordkonstruksies teenoor korrelerende

werkwoordkonstruksies	177
5.9 Werkwoorde met verskillende name	181
5.10 Werkwoorde wat nie aparte kategorieë is nie, maar posisioneel optree	181
5.11 Werkwoorde wat oorvleuel en die primêre kategorie waarbinne dit geakkommodeer kan word	181

DIAGRAMME

Hoofstuk 1

1.1 Uiteensetting van die studie	15
--	----

Hoofstuk 3

3.1 Kategorielidmaatskap volgens die tradisionele (klassieke) benadering	73
3.2 'n Diagrammatiese voorstelling van die prototipe-benadering tot kategorisering.....	75
3.3 'n Diagrammatiese voorstelling van kommunikasiewerkwoorde.....	88

Hoofstuk 4

4.1 Die verband tussen duratiewe werkwoorde, sintuiglike werkwoorde en privaatwerkwoorde	100
4.2 Semantiese werkwoordkategorieë wat binne die raamwerk van oorganklike en onoorganklike werkwoorde gekategoriseer kan word. ...	141
4.3 Semantiese werkwoordkategorieë wat binne die raamwerk van "assisterende" werkwoorde, koppelwerkwoorde, wederkerende werkwoorde en voorsetselwerkwoorde gekategoriseer kan word.	142

Hoofstuk 5

5.1	Die werkwoord laat	149
5.2	Die medewerkwoordhiërargie in Afrikaans	163
5.3	Spilwerkwoorde, finiete werkwoorde en verbindwerkwoorde	164
5.4	Die verband tussen subjektiewe, niefeitelike werkwoorde en ervaringswerkwoorde	171
5.5	Die verband tussen simplekse, korrelerende en verdeelde werkwoorde	178

Verwysingslys	189
---------------------	-----
